

1501.



Dissertatio Politica

DE

VARIIS RERUM

PUBLICARUM FORMIS,

ET QUENAM EARUM SIT

OMNIUM OPTIMA ET

PRÆSTANTISSIMA,

Quam

FAVENTE DIVINO NUMINE

PRÆSIDE

M. JOHANNES

HACKEMANNO

Philosophiæ Professore Extraordinario

In Illustri Academia Hasso-Schaumburgica

Publicæ disquisitioni subjiciet

LEVIN ADAM HAKE

Nobil: Braunsf.

AUTOR & RESPONDENS.

In Auditorio Majori

Ad Diem 3. Januar. c10 10C LXIII.



RINTHELII, Typis Viduæ Luciana.

11
13



serenissimi ac Celsissimi Principis & Domini
Domini Georgii Wilhelmi,
Ducis Brunsv. ac Lunab. Domini mei Clementissimi.
Confiliariis Intimis

Viris Magnificis, Generosis ac maximè strenuis
Dn. Paulo Joachimo à Bülau,
in Abbenen & Blelemb.

Dn. Hieronymo à Grapendorff,
In Schockmühlen, Lahr, Sehlz & Möringen,
Illi Regiminis Præsidi, huic ibidem Aulae-Marschallo
UT ET

Reverendissimi ac Serenissimi Principis & Domini
Domini Ernesti Augusti,
Episcopi Osnabrugensis, Ducis Brunsvicensis & Lunaburgensis
Dn. mei itidem clementissimi
Confiliario intimo ac Aulae-Marschallo

Dn. Georgio Christophoro
ab Hammerstein, In Eckfurt & Hasperde.

Dn. Johanni Wilcken Haken,
Summo Mineralium Praefecto ac Leostadienf. Satrapæ
in Ohr ac Freinstein

HÆREDITARIIS DOMINIS.
Dn. Patronis, Avunculis, Parenti ac fautoribus meis magnis,
Magno honoris ac amoris cultu et aeternè prosequendis
Has studii sui Academici primitias offert dicat & consecrat

AUTOR & RESPONDENS.



I. N. F.

THESIS I.



Um per definitionem singula cognoscamus, dicente Philosopho 3. *Metaph. c. 2.* & omnis, quæ à ratione de aliqua re suscipitur institutio, à definitione debeat proficisci, teste Cicerone *1. offic. Rectè, & secundum justæ methodi leges à me fieri puto, si antequam divisionem Reipublicæ aggrediar, omissis ambagibus, à definitione ejus, quo nomine illa potissimum veniat, Disputationis hujus primordium petam.*

II.

Est autem Respubl. generaliter pro quavis Republicæ formâ sumpta, quemadmodum à Philosopho *l. 3. polit. c. 4.* describitur, *ordo civitatis cum aliorum magistratum, tum præcipuè illius, qui summam potestatem habet.* Quibus verbis nonnulli finem addunt: *Utilitatis gratia.* Lib. 3. pol. c. 1. paulò aliter eam definit, quod nimirum sit *ordo eorum, qui civitatem inhabitant.*

III.

Utramque definitionem, prout ab Aristotele traditur, insufficientiæ alicujus accusare non veretur vir magni nominis.

A 2

Et qui-

AUTOR & RESPONDENS



Et quidem priorem ex eo, quòd Rempubl. definit ex solo ordine magistratum, nulla factâ mentione subditorum. Jam verò ordo dicit respectum quendam non inter cives tantum mutuum; sed potissimum inter parentes & imperantes. Debebat ergò æque parentium ac imperantium in data definitione mentio fieri. Posteriorẽ verò incommodam & insufficientem esse dicit ob verbum inhabitare, quòd iusto durius ipsi videtur, tum quia non civitatem inhabitamus, sed urbem, tum quia inhabitatio ad civitatem præcisè non requiritur.

IV.

Utrumque dubium responsione maximè dignum existimamus, quamvis neutrum definitioni Aristotelicæ quicquam obsit vel derogat. Id quod clariùs patebit, si juxta rectæ rationis bilancem singula expendimus verba. Utraque enim earum suo constat genere & differentia, quibus duobus definitio rei in schola Philosophorum absolvitur. In cujusvis enim rei naturâ explicandâ ad duos hosce potissimum respicimus conceptus, communem scilicet seu eum, in quo res cum aliis convenit, & proprium seu eum, per quem res ab aliis distinguitur; sicut, qui naturam hominis vult exponere, illud præstat, dum duos, quos essentia hominis includit conceptus adducit, communem, in quo homo cum brutis convenit, qui est animal, & proprium, in quo homo à brutis distinguitur, qui est rationale. Meritò igitur naturam Reipubl. Philosophus explicaturus duos quoque illos conceptus, communem nempe seu genericum, & proprium seu eum, per quem Respubl. in esse specifico constituitur, & ab aliis rebus distinguitur in adductis illis definitionibus, vel si mavis, descriptionibus, attendit.

Genus



V.

Genus definitionis rectissimè ab Aristotele ponitur *τὸ* *ἔσ*, quam quidem vocem alii per descriptionem, alii per institutionem, alii aliter fuerunt interpretati, verùm quia hæc vocabula modum quendam & productionem implicant, quæ formæ, quatenus forma est, minime convenit: ideò longè rectius vox hæc per ordinem redditur, quomodo eandè quoq; Magnus Conringius in Disput. de Republ. in genere §. 24. & B. Slevogt in disputatione de civitate §. 10. & alii redderunt.

VI.

Cùm autem non omnis ordo formam Reipubl. constituat, ideò Philosophus quoque proprium ejus conceptum adducit, quo ipso hoc genus coarctat, illudq; per certam differentiã restringit, dum dicit, quòd sit ordo civitatis, aliorumque magistratum, & maximè illius, qui summam potestatem habet. Quæ differentia desumpta est à proximo & immediato Reipubl. subiecto, quod est civitas. Civitatis autem nomine intelliguntur omnes omninò cives, tam illi, qui præsumt & imperant, quam illi, qui subsunt & parent, quemadmodũ celebriores politici id exponere solent. Et cum duplices in Reipubl. inveniantur magistratus, supremi nimirum & subordinati; Aristoteles ordinem illum ad unum primum, à quò cætera omnia dependeant, nempe ad caput reipublicæ vel eum, qui summam habet potestatem, refert.

VII.

Unde patet, Philosophum cùm rempublicam dicit ordinem Magistratum, & maximè illius, qui Majestatem habet;

6

non tantum eos respicere, qui regimini præsumt, vel penes quos est summa potestas, sed etiam aliorum civium, ut parentium maximè rationem habere. Quamvis autem explicitè *νεπαὶ τὸ πῆτὸν* parentium mentionem hic non faciat, implicitè tamen & secundum sensum hoc fecit, quemadmodum facile ex eo colligere licet, dum nullibi terrarum ejusmodi Respubl. datur vel dari potest, ubi omnes cives sint imperantes, & quidem seorsim & singuli; parentes verò nulli.

VIII.

Ad posterius dubium, quod circa vocabulum inhabitare movetur; facilis est responsio, illud sc. in sua origine non tantum habitare, vel inhabitare, sed etiam degere alicubi, vel inter aliquos; significat. Si igitur quempiam vox illa offenderet, poterit aliam ejus loco substituere e. g. vel esse, vel degere, vel ejusmodi aliam, ita ut sensus definitionis sit, Rempubl. esse ordinem eorum, qui sunt vel degunt in civitate. Jam illa forsan commodior & omni difficultate vel offensione liberata videbitur.

IX.

Minus igitur rectè Bodinus & alii rempubl. definiunt per ipsum coetum l. multitudinem civium, in qua definitione subjectum in casu recto prædicatur de forma, quod omnino vitiosum est.

X.

Definitioni succedunt reipubl. distinctiones vel divisiones: quarum tres potissimum recensentur. 1. Ratione finis ab Aristotele dividitur in rectam & corruptam. 2. Ratione personarum, cum potestas summa nunc sit penes unum, ubi
fit

7

fit Monarchia & Tyrannis, nunc penes uno plures, eosque paucos, ubi fit Aristocratia l. Oligarchia, nunc verò penes populum, & omnes reipubl. cives, ubi fit Politia l. Democratia.

XI.

Nonnulli quidem dispescunt Remp. in Monocratiam & Policratiam, & hanc rursus in paucorum & populi regimen subdividunt. Hoc quidem non omninò est absurdum; fit tamen paulò inconcinnius, & tres nihilominus in effectu manent species ultimæ, si quis eas immediatè numeret. Sæpe autem contingit, ut prætermisissis membris magis immediatis, divisio illa statim afferatur, quæ ad institutum plus facit, & celebrior est ac utilior, quam altera, quæ magis est immediata, prout docet Hornejus exercit. logic. 1. th. 69.

XII.

Alii cum Machiavello *lib. 1. disp. c. 2.* & Caso in *spher. l. 3. c. 5. q. 1.* sex faciunt Rerumpublicarum formas, nempe tres rectas & benè constitutas, totidemque defectus & aberrantes, singulis oppositas. Nos hoc loco, omissis corruptis rebus publicis, quas Aristoteles *lib. 3. polit. c. 6.* *παρεβλάσεις καὶ φθορὰς* nominat, de his potissimum agere instituimus, quarum beneficio civitas optimè regitur, atque foelix ac beata evadit. Sunt autem ac manent ratione numeri tres distinctæ rerumpublicarum formæ, non pauciores, nec plures, quemadmodum communiter Politici docent.

XIII.

Ratione concursus diversarum Reipubl. formarum, tertio distingui solet in simplicem & mixtam. Illa dicitur, ubi
sum-



Summa potestas penes unum vel penes unò plures indivisum est. Hæc verò, in qua summa potestas est penes uno plures divisum. Cujus distinctionis fundamentum est divisio & indivisio summæ potestatis, quam tamen Bodinus *lib. 2. de Republ. c. 1.* & Bornitius *lib. 1. part. polit. 1.* destruere conantur, qui præter enumeratas tres Reipubl. formas rectas, & totidem corruptas simplices nullas omninò alias agnoscunt.

XIV.

Bodini argumenta, quibus omnem Rempublicam mixtam oppugnat, potissimum hæc duo sunt: quorum prius ita se habet; Si datur Respubl. ex duabus mixta, tunc necesse est, aut utramque in ipsa mixtione superstitem manere, aut utramque perire, aut tandem unam manere, alteram perire, sed neutrum dici potest, non primum, quia sic non haberes unam Rempubl. mixtam, sed duas simplices discretas, nec secundum & tertium dici potest, quoniam id, quod non est, nec cum eo quod est, nec cum alio, quod & ipsum non est, misceri & coalescere potest. Ergo planè non datur Respubl. mixta. Posterius ipsius argumentum negat ipsum fundamentum datæ distinctionis, estque tale. Quicquid consistit in indivisibili, illud frustra dicitur dividi posse, l. divisum esse in Republ. mixta; sed summa potestas seu majestas consistit in indivisibili, ergò frustra dicitur eam dividi posse, l. divisum esse in Republ. mixta. Major est vera, Minor videtur probari posse ex ipsa definitione Majestatis, quia Majestas est summa in civitate potestas. Ergò non patiuntur separationem jura Majestatis, salva manente ipsa Majestate.

XV.

Verùm hæc Bodini argumenta, receptam hæcenus in
scholis

9

Scholæ Politicorum sententiam minime expugnant, etiam si ex ipsius opinione eam acriter oppugnare videantur. Quantum enim ad prius, respondemus; Esse in Majori insufficientem partium distinctionis enumerationem, adeoque dari adhuc membrum quartum hoc modo: Si datur Respubl. mixta, tunc aut utraque simplex manet in mixtione, aut utraque perit, aut una manet, & altera perit, aut tandem utraque partim manet, partim non manet. Jam tribus illis membris remotis, assumimus nos quartum. Nam in mixtione Physicâ etiam hoc verissimum est, ut miscibilia, vel ad mixtionem concurrentia, partim maneant, partim verò non maneant, sed intereant. Quod idem etiam in Respubl. mixta per similitudinem fieri dicimus. Quomodo autem Respublicæ simplices in mixta partim maneant, partim verò non maneant, ex compendiis l. sistematibus politicis undique notum est.

XVI.

Quantum ad posterius Bodini argumentum, negatur in illo propositio Minor; quæ ut rectè intelligatur, sciendum est, Majestatem, quæ Bodino indivisibilis est vel esse dicitur, posse considerari dupliciter: 1. Ratione superioritatis, & in longitudine, quemadmodum recentiores politici loquuntur, ut Doct. Thom: & alii. 2. ratione objectorum, & in latitudine. In longitudine, & ratione superioritatis si consideretur, hoc est, quatenus superiorem non agnoscit; sicuti nullas habet partes, ita nec dividi in partes potest. Atq; ita rectè dicitur indivisibilis. Quod si v. in latitudine & ratione objectorum illa consideretur, statuitur ea communiter esse totum potestativum, quia ex pluribus partibus, saltem potestativis constat, quæ aliàs jura Majestatis dicuntur. Et illa omninò hoc modo dividi potest,

B

cùm



cum dari possit Respubl. ubi summæ potestatis partes, seu jura
Majestatis ita sint distributa, ut v. g. penes Plebem sit summa
potestas, sive jus eligendi magistratus, provocationis extre-
mæ &c. Nobilibus autem conveniat jus supremum armo-
rum, pacis & foederum pangendorum: Divitibus tandem
jus deliberandi de rebus importandis & exportandis, de vecti-
galibus, ærario &c. Ubi sanè negare nemo potest, esse hoc loco
divisam Majestatem, vel esse eam divisim penes uno plures, ut
ita omninò frustra sit Bodinus, qui hoc ipsum tanto conatu
negare audet.

XVII.

Nihil igitur impedit, quo minus status aliquis ex di-
verso imperii genere, & pluribus gubernationum formis
componatur; quemadmodum hoc toto die fieri, & ita Res-
publ. mixtas actu ipso existere videmus. Exinde tamen
cum Sturcio, Kirchnero & aliis temerè asserendum non
judicamus, nullas unquam ab ortu mundi Respublicas puras
fuisse. Nam plerumque in ejusmodi Rerumpublicarum mix-
tione, quã adduximus, una aliqua forma præponderat, secun-
dum cujus præminentiam, tanquam à potiori totus Reipub.
status denominatur. Verùm ut ut Respubl. mixta à formã
prædominante nomẽ simplicis Reipubl. quando popu-
lariter loquimur, non est tamen reverã simplex, sed est & ma-
net ex pluribus formis composita, si rem ipsam respiciamus, &
rectè judicemus. Atqui hæc obiter de mixtis rebus publicis,
quarum natura plenius intelligi potest ex accuratã cognitione
simplicium, unde coalescere solent,

De

XVIII.

De cœtero inter simplices rectas prima est Regnum, ubi unus aliquis solus habens summam omnium rerum gerendarum potestatem, reliquis non nisi obsequii gloriam relinquit. Græcè Monarchia dicitur. Quo nomine aliàs indigitari solent quatuor illa imperia, de quibus accipitur vaticinium Dan. c. 2. & cap. 7. quæ καὶ ἑξοχὴν quatuor Monarchiæ vocantur, quia fuerunt insignes Respubl. quarum inter reliqua mundi imperia singulis temporibus maxima fuit autoritas, & quibus ecclesiæ fata præcipuè fuerunt conjuncta. Nobis Monarchia h. l. denotat certam Reip. speciem, in qua summa rerum penes unum residet: id quod etiam nominis etymo congruit. Ex quo facile colligitur, Monarcham esse consortis impatientem, adeoque nec duumviratum, nec triumviratum dici posse Monarchiam. Vid. Bodinus *lib. 1. de Rep. cap. 2.* Schonbornerus *5. Pol. cap. 1.* Arniseus *Pol. c. 9. lib. 1.*

XIX.

Altera forma reip. est Aristocratia, in quâ plures civitati præfunt quam unus; pauciores tamen quàm populus universus. Pauci illi, penes quos est τὸ κρείον, in genere possunt dici proceres & primores. Si verò cœtus ille procerum constat ex civibus omnium optimis, qui ex virtute spectantur, & optimè imperant; vocantur optimates, & ipsa Respubl. græco nomine Aristocratiæ insignitur, quod nihil aliud sonat, quam optimatum regimen. Atque hanc Aristocratiam semper intendit Politicus, ubicunque civitatem paucorum imperio gubernandam esse judicat. Ordo autem, quem fecit Reipubl. genus inter cives ratione imperii & subjectionis

politica, consistit in eo, ut coetus procerum habeat summam potestatem; reliqui verò omnes, & singuli etiam proceres, seorsum spectati, sint subditi.

XX.

Tertia forma est populare imperium, quod Politia græcis dicitur. In hâc republ. summam potestatem habet universus populus, sive tota civitas, quæ extremū regnandi jus sibi retinuit, & nulli personæ vel coetui abdicativè contulit. Partē igitur imperantem constituit ipse populus, non magistratus popularis, quippe qui dependet à populo, & ei omnium suorum actuum rationem reddere tenetur; à cuius sententia ad populum appellatur; quique apud populum accusari, dignitate ab eo privari, & morte mulctari potest. Neque enim externa reipubl. administratio cum ipso jure imperii confundenda est. Solet quidem administrari Politia vel per principem, vel per Senatum, ne totus populus necessum habeat quotidie convenire comitiis celebrandis: summum tamen imperium nihilominus est, & manet penes populum. Ipse magistratus popularis est subditus populi, itemque singuli de populo. Hic est ordo Politia, cui nihil obstat, quo minus veram constituat Rempubl. Frustrà sanè affertur, quod ubi omnes imperant, nemo sit, qui pareat. Equidem contra reipubl. naturam est, ut parentes in ea desint, cum sit ordo inter imperantes & parentes, adeoque hæc duo membra necessario requirat. Vid. Aristotelem l. Pol. 3. & Bodinum 6. de republ. c. 1. Imperium quoque non potest se exercere, nisi in subditos. Et patet, non reipubl. sed anarchiam esse, ubi omnes imperare volunt, nemo parere. Ad dubium igitur faci-



facilis est responsio, si dicas : Imperant omnes cives in Politia collectivè sumpti; parent verò singuli magistratibus & collegiis, populi autoritate constitutis.

XXI.

Adductis jam variis Rerum publicarum formis, disquiri non immeritò solet, quænam ex illis enumeratis & explicatis rectis sit omnium optima & præstantissima? Quæ quæstio, ut rectè exponatur, sciendum est, posse eam dupliciter accipi; 1. Absolutè & sine ullo respectu ad hanc vel illam civitatem, ad hunc l. illum populum, 2. Hypotheticè & cum certo respectu ad hunc l. illum populum. Quod si quæstio hæc posteriori modo accipiatur & intelligatur; tunc probè consideranda sunt, uniuscujusq; populi natura, ingenium, & mores: Item virtutes singulorum, in illo populo degentium, probè veniunt considerandæ. Quod si enim in illo populo unus præ reliquis omnibus maximè virtute & prudentiâ excellat, tum convenientissima huic populo reipubl. forma erit Regnum. Quod si uno plures excellent virtute, pauci tamen adhuc sint, si ad totam multitudinem referantur; tunc convenientissima erit forma Aristocratia, Sin verò omnes aut plerique saltem virtuosi sint, quod tamen vix fieri potest, erit tunc his Politia maximè conveniens.

XXII.

Quod si verò quæstio hæc absolutè intelligatur; tunc Autores in diversas plane abeunt sententias, & alii Regnum, alii Aristocratiam optimam reipubl. formam esse contendunt. Pro

B 3

regno

regno pugnant Arnifæus Polit. lib. 1. c. 9. Reinh. König parte
 prima. c. 10. Bodin. libro. 6. de Republ. c. 1. Adam Contzen, alii-
 que plures, quos longo ordine Heiderus recenset Polit. civ. c. 6.
 Hi Monarchiam commendant 1. ab antiquitate, cum tam sa-
 cræ, quam profanæ historiæ undique testentur, priores & anti-
 quiores & republ. formas esse regias : imò oriri eam dicunt ex
 ipso naturali societatum humanarum progressu, quemadmo-
 dum docent Aristoteles lib. 1. Polit. c. 1. & ad eum locum Mi-
 chael Piccartus, itemque Arnifæus, lib. 2. de republ. cap. 2.
 sect. 1. 4. *quoniam primum parentem numerosus ex eo descen-
 dens natorum, & qui ex his nati sunt, populus, pro rege habuit &
 observavit, ut primum sui generis auctorem. Ad hoc instar
 reges postea alios nihil pertinentes ad genus, stirpemque & co-
 gnationem primorum, à gentibus electos, l. sumptos liquet, à qui-
 bus regerentur, & quos pro patribus colerent, qui & patriæ pa-
 tres exinde nuncupati sunt, uti scribit Autor anonymus
 in defensione regia pro Carolo I. Magnæ Britannicæ Rege
 cap. 1. pag. 21. Justinus sic orditur historiam suam : *Princi-
 pio rerum gentium, nationumque omnium imperium penes Re-
 ges erat &c.* Idemque docent Isocrates in Panath. & de Græ-
 cis civitatibus Halycarnass. lib. 5. Cicero ait lib. 3. de LL.
 Omnes antiquæ gentes regibus quondam paruerunt. Ægy-
 ptios certè, Assyrios, Chaldaeos, Æthiopes, Moabitas, Ammo-
 nitas, Edonitas aliosque innumeros Asiæ, Europæ & Africæ
 populos olim sub regibus vixisse constat. Hinc Israelitæ ad Sa-
 muelem 1. Samuel. IIX. vers. 5. Constitue nobis regem, sicut
 universæ habent nationes. Vide etiam Platonem lib. 3. de LL.
 Aristotelem 3. pol. 1. 10. & 8. Eth. Nicomach. c. 10. Lipsium lib.
 2. monit. polit. c. 1. Arnifæum 1. sect. n. 2. & sequent.*

Ex qui-

IS

XXIII.

Ex quibus omnibus Monarchiæ excellentiam & antiquitatem satis elucere dicunt ejusdem propugnatores. Bodinus autem lib.2. de republ.c.2. Dominatum dicit omnium rerumpubl. formarum fuisse primam. Et hoc ipsum probat exemplo Nimrodi,cujus omnium primi in sacris literis fit mentio, qui imperium politicum arripuit, hominesque suæ subjecit potestati, unde Tyrannum eum, aut ad minimum Dominum fuisse plærique statuunt. Verùm si distinguamus inter originem productionis, & originem approbationis sive confirmationis, certum est, quòd priori considerandi modo prior fuerit Dominatus. Tum temporis enim cùm Nimrodus Dominatum sibi arriperet, nulla adhuc fuere regna. Prioritate igitur temporis, & existentia Dominatum priorem fuisse, nemo facile ibit inficias. Prioritatem autem naturæ & essentiali, quemadmodum nonnulli distinguunt, regno non esse denegandam, iidem existimant. Quæ sententia modo jam explicato omninò obtinere videtur. Quod citatum ex Justinolocom, & ejusmodi alia concernit, notum est interdum Dominos vel imperantes æquivocè Reges sive Monarchas dici, & vocabulum istud apud historicos sæpenumero ita latè extendi, ut potestatem potius, quàm modum ac finem imperandi denotet.

XXIV.

Secundum argumentum, quo communiter probari solet, Monarchiam reliquis Rerumpubl. formis longè esse præferendam, desumitur à constantia & durabilitate. Durabi-

rabilia enim fuisse regna & Monarchias Aristocratiis, probat
 Monarchia Assyriorum, quæ juxta historicos 1240. annis;
 Medorum quæ 260; Persarum, quæ 233. annis inconcussa ste-
 tit; Aristocratiæ contra paucæ inveniuntur, quæ ad plures an-
 nos imperium perrexerint, unicam Venetianam si excipias,
 quæ tamen non videtur esse pura Aristocratiæ, quemadmo-
 dum celebres nonnulli politici omninò existimant. Tertium
 argumentum plærumq; deducitur à concordia & tranquilli-
 tate. Sub uno enim capite facilius conservatur unitas &
 concordia reipubl. cum rex à seipso dissidere non possit,
 ut in optimatum Republicâ. Ubi uno plures imperant,
 facilè oriuntur dissidia, contentiones ac conspirationes,
 quæ totum statum nonnunquam evertunt ac diruunt. Et
 quò longius aliqua reipublicæ forma ab unitate Monarchica
 recedit, eò magis eam subjacere dicunt altercationibus & tur-
 bis civilibus. Hinc Tacitus lib. 1. histor: *Pacis interest,*
omnem potestatem in unum conferre. Et lib. 1. Annal: *Di-*
scordantis, ait patria non aliud remedium est, quàm si ab uno re-
gatur. Multo igitur commodius & pacatius ab uno res ge-
 ritur, quam à pluribus.

Segnius expediunt commissæ negotia plures:
 Quod germani sic efferunt: *Viel Köche versalzen den*
Brey. Romam nascentem ne quidem regere potuisse du-
 os fratres gemellos citra discordiam & æmulationem, nec
 litem aliter nisi fraticidio fuisse diremptam, refert Florus de
 gest. Rom. lib. 1. c. 1. Quartum argumentum tandem à sin-
 gulari formæ hujus dignitate desumitur. Siquidem Regnum
 vel Monarchia ipsius Dei imitari videtur imperium. Huic
 autem, ut summo Universi terrarum orbis Monarchæ
 quò quid proprius, eò etiam præstantius ac nobilior illud
 non inmeritò est æstimandum.

Ad

XXV.

Ad quæ omnia varii variè respondere solent, qui pro aliâ reipubl. forma pugnare sueverunt. Vide Cellarium *lib. 2. Polit. c. 4. §. 20.* & Piccart: *lib. 3. Polit. cap. 15.* quorum uterque Aristocratiam præferre, & imò Philosophum ipsum pro sua sententia citare non dubitat. Rationes eorum, quibus inniti videntur, potiores sunt hæ: 1. Tutius esse imperium Aristocraticum, ubi plures optimates Reipubl. gubernacula tenent, quàm regnum, ubi unustantum imperat. Quod vel ex eo patet, dum major est prudentia ac virtus in multis, quàm in uno aliquo, juxta illud commune veriverbium: *Oculi plus vident, quàm oculus.* 2. Unum quantumvis virtuosum, facilius posse corrumpi, & degenerare in Tyrannum, quàm plures optimates, qui à virtutis regia simul omnes tam facile non deflecterent, imò si l. maximè hoc contingeret, ut unus l. alter ex optimatibus erraret, reliquos tamen errantem posse monere, & in viam revocare; Rex autem, si erraret, vix quemquam fore, qui eum debito modo monere auderet, imò cum legibus sit solutus, eum nec benè monenti esse facile obtemperaturum, cum plures reperiantur, qui principibus magis adulari ac pollicem premere, quàm ipsorum malefacta vituperare ac corripere sueverint. 3. Virum bonum, cum ille cæteris maximè sit melior, imperio quoque maximè esse dignum: Jam duos l. plures viros bonos, quos in Aristocratia dari necesse est, uno longè esse meliores, ergo meritò etiam præstare, ut plures optimates imperent, quàm unus. Cui tandem accedit, quod ipsi Reges & Monarchæ tot consiliarios, quibus tanquam manibus, oculis & auribus utantur, sibi ad-

C

sci-

sciscendo quasi publicè confiteantur, se insufficientes esse imperio, & proinde plures rectius præesse posse, quàm unum.

XXV.

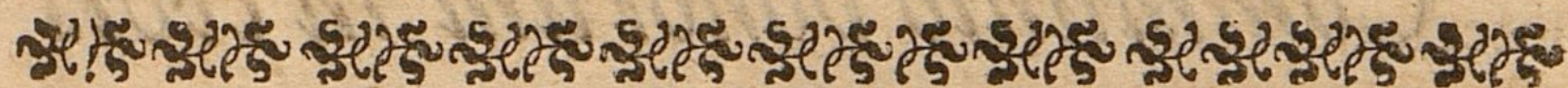
Quibus jam in medium adductis pro dignitate & excellentia tam Regni, quam Aristocratia satis plausibiliter Autores inter se disputant. Nos autem si verè dicendum, quod res est, salva tamen manente dissentientium autoritate cum nonnullis magni nominis Politicis, Regno simul & Aristocratia politiam fermè præferemus, eamque inter rectas & simplices Reipubl. formas dicemus omnium optimam ac præstantissimam, eò quod in Politia ubi omnes debent secundum virtutem imperare; Omnes quoque debeant esse virtuosus ac boni viri. Jam sanè illa Respubl. ubi omnes boni ac virtute præditi sunt, extra omne dubium præstabit illis, in quibus l. unus saltem, l. pauci virtute excellunt. Erit igitur Politia Respubl. absolutè optima, quia materia simul & forma optima est. Materia populus est, qui debet esse optimus h. e. optimè, tum naturâ tum usu & doctrinâ instructus. Forma autem est gubernandi ratio, quæ itidem optima est in Politia. Quia omnes simul secundum virtutem imperant & publicum bonum respiciunt.

XXIX.

Ubi tamen probè notandum, nos de Politia ita loqui in idea tantum, eamq; hîc considerare, qualis in sua perfectione esse debeat, non autem qualis nunc forsan existat, aut existere possit, si modernòs Imperii status vel Reipubl. formas attendamus.



damus. Verum hæc in præfenti de nobilissimâ hâc materiâ pro ingenii nostri modulo posuisse sufficiat, & si fortè nonnulla quibusdam dicta videntur, cum quibus non usquequaque facere videatur veritas, ea tantum abest ut mordicus tueamur, ut potius firmioribus rationibus pugnanti lubentes subscribere non fuerimus veriti.



Decas Corollariorum.

I.

Utrum in statu integritatis
etiam futura fuisset aliqua
Resp? Aff.

II.

Status nostri Imperii Romano-
Germanici aut revera est mix-
tus, ut multa de monarchia &
Ari-

*Aristocratia participet, aut ad
minimum eò propendet.*

III.

*Communio bonorum in civi-
tate hodie non est toleranda.*

IV.

*Utrum Christianis licitum
sit bellum gerere? Affirmat.*

V.

*An subdito adversus magi-
stratum bellum gerere liceat?
Negatur.*

VI.

*Utrum liceat Tyrannum occi-
dere? Negatur.*

An-

VII.

*An principi vel alii fœdus ini-
re liceat cum infideli. R. licet, &
non licet: diverso tamen respectu.*

VIII.

*An fœdus sine causa violare
liceat? Resp. quod non.*

IX.

*An subditi magistratui, ad
quodvis bellum vocanti, obtem-
perare teneantur? Neg.*

X.

*Neque spurii, neque peregrini
ad reipublicæ gubernacula facile
sunt admittendi.*

In guter Hafe pflegt sich zeitig anzubeugen/
 Gleich wie die Nessel brennt / so bald sie komt hervor:
 So hat Herr Hafe sich auch zeitig wollen neigen
 Zur Kunst der Wissenschaft / die manchen bringt empor
 Mehr als die Eytelkeit / drum rühm ich das Beginnen/
 Das ihr vom Regiment so schöne Reden fährt.
 Ey! muntert euren Geist und angeflamnte Sinnen
 Hierzu noch weiter auff / weil solches treflich ziert
 Den angebohrnen Glanz / ich wünsch hierzu viel Glück:
 Der Himmel segne dieß so schöne Meisterstück.

Gar eynfertigg entwarff dieses auß einem Grund-
 wolmeinenden Gemühte

M. J. D.

In rechter Edel Mann / der läst sich nie vergnügen
 Mit blossem Adelstand / der ihm wird angeerbt /
 Er läst den Edlen Sinn nicht an der Erden liegen /
 Noch hängt demselben an was nur von aussen färbt /
 Er hasst mit grossen Fleiß von seiner zarten Jugend
 Das faule Laster = Zeug / und strebet nur nach dem /
 Was ihn macht selber groß / als Wissenschaft und Tugend /
 Die einzig ihm den Weg zur Ehre zeigt bequem.
 Diß lehrt Herr Hacke hier mit seinem schönen Streiten
 Von dem Regierungs Stand / wer doch der beste sey?

Fahrt

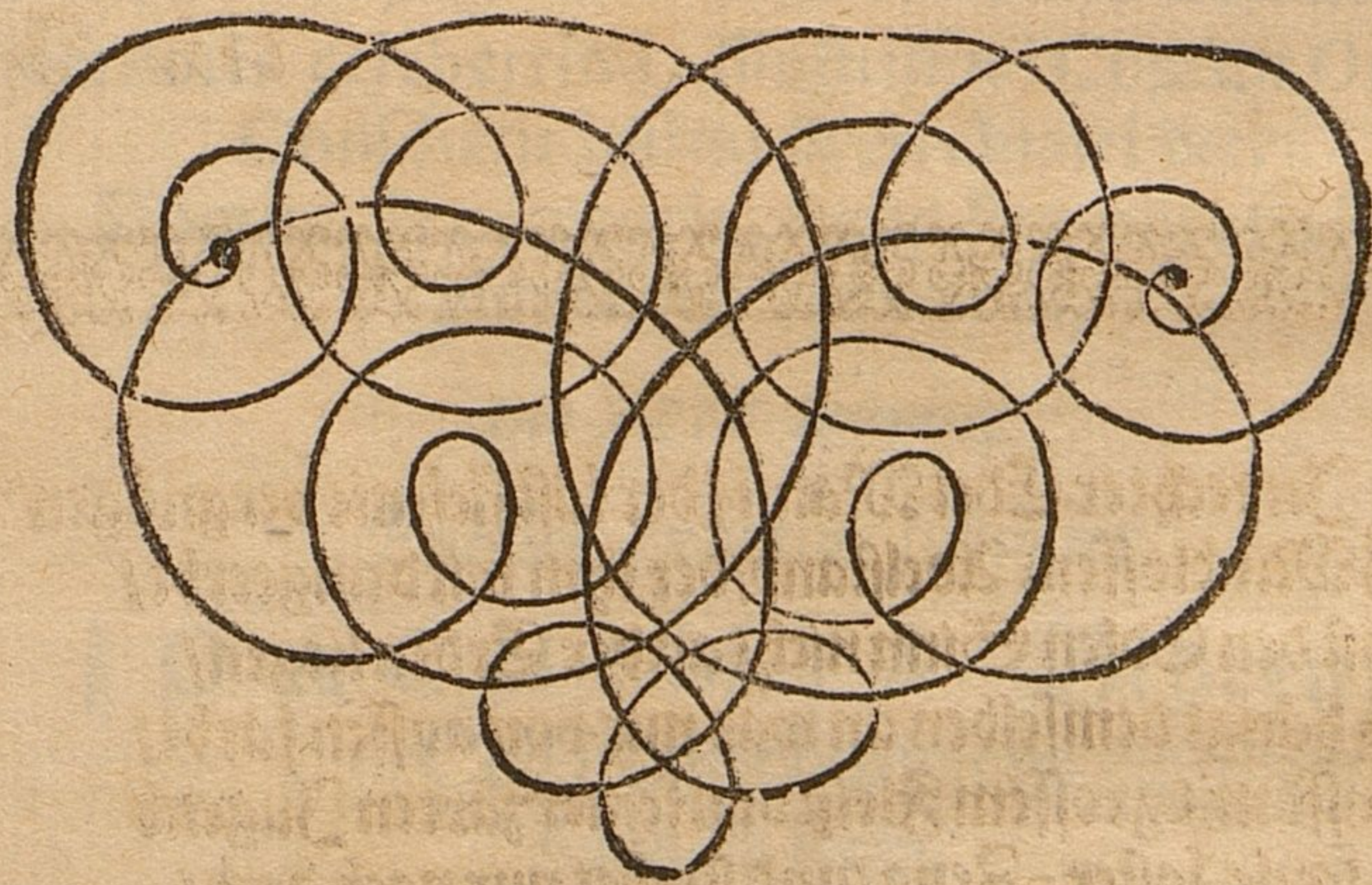


Fahrt Edler/fahrt so fort/den Adel auß zu breiten
Mit solchem Tugend = Fleiß/der aller Laster frey/
Dann werdet ihr/wils Gott/dem irdnen Roht entnommen
Selbst zum Regieren noch und grösser Ehre kommen.

Glückwünschend setzte dieses mit annoch unge-
übter Feder auff

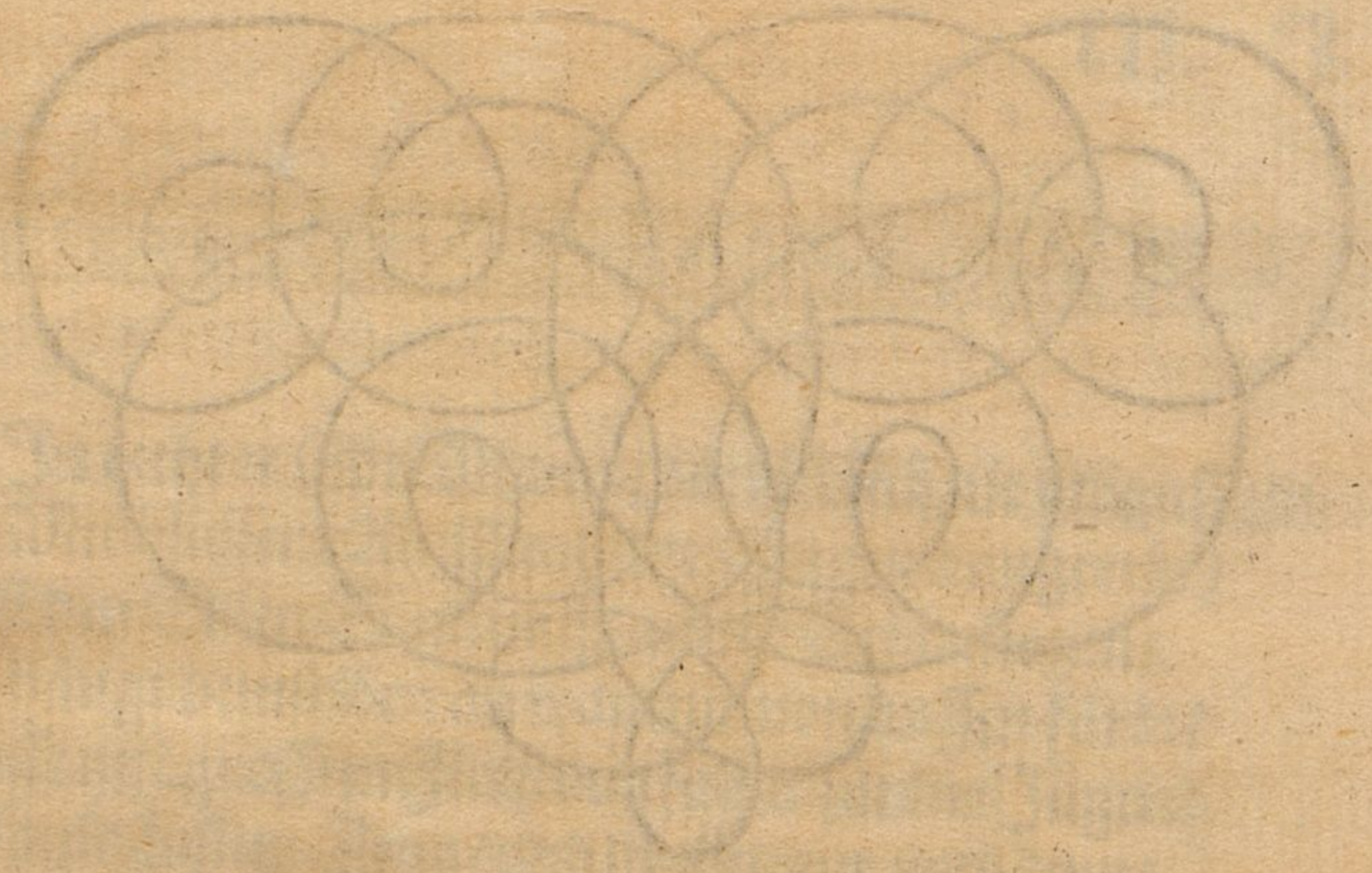
S. C. von Potthausen.

F I N I S.



Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

F I N I S



00 A 6293 (1)

ULB Halle 3
002 925 354



Bto ✓



